

'עַל הַטָּא נִשְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ' לע"ו אסתר מלכה בת אברהם ע"ה

הרב חיים ברובנדר
rcb@atid.org

ויקרא פרק טז

(ה) ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה: (ו) והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו: (ז) ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני יקוק פתח אהל מועד: (ח) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות גורל אחד ליקוק וגורל אחד לעזאזל: (ט) והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל ליקוק ועשהו חטאת: (י) והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני יקוק לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה: (יא) והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושחט את פר החטאת אשר לו: (יב) ולקח מלא המחתה פחלי אש מעל המזבח מלפני יקוק ומלא חפניו קטרת סמים דקה והביא מבית לפרכת: (יג) ונתן את הקטרת על האש לפני יקוק וכסה ענן הקטרת את הכפרת אשר על העדות ולא ימות: (יד) ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת וזה שבע פעמים מן הדם באצבעו: (טו) ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה אתו על הכפרת ולפני הכפרת: (טז) וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם: (יז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל:

רש"י
(ו) את פר החטאת אשר לו - האמור למעלה. ולמדך כאן שמשלו הוא בא, ולא משל צבור: **וכפר בעדו ובעד ביתו** - מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו: (ח) **ונתן אהרן על שני השעירים גרלות** - מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן שתי ידיו בקלפי ונוטל גורל בימין וחברו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם הוא לשם, ואת שכתוב בו לעזאזל משתלח לעזאזל: **עזאזל** - הוא הר עז וקשה, צוק גבוה, שנאמר (פסוק כב) ארץ גזרה, חתוכה: (ט) **ועשהו חטאת** - כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת: (י) **יעמד חי** - כמו יועמד חי על ידי אחרים, ותרגומו יתקם כד חי. מה תלמוד לומר לומר חי, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששילוחו למיתה: **לכפר עליו** - שיתודה עליו, כדכתיב (פסוק כא) והתודה עליו וגו': (יא) **וכפר בעדו וגו'** - וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו, שנאמר (תהלים קלה יט) בית אהרן ברכו את ה' וגו', מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר (פסוק טז) וכפר על הקדש מטומאות וגו': (יב) **מעל המזבח** - החיצון: **מלפני ה'** - מצד שלפני הפתח והוא צד מערבי: **דקה** - מה תלמוד לומר דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר (שמות ל לו) ושחקת ממנה הדק, אלא שתהא דקה מן הדקה, שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת: (יג) **על האש** -

שבתוך המחתה: **ולא ימות** - הא אם לא עשאה כתקנה, חייב מיתה: (יד) **והזה באצבעו** - הזאה אחת במשמע: **ולפני הכפרת יזה שבע** - הרי אחת למעלה ושבע למטה: (טו) **אשר לעם** - מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם: **כאשר עשה לדם הפר** - אחת למעלה ושבע למטה: (טז) **מטמאת בני ישראל** - על הנכנסין למקדש בטומאה ולא נודע להם בסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג: **ומפשעיהם** - אף הנכנסין מזיד בטומאה: **וכן יעשה לאהל מועד** - כשם שהזה משניהם בפנים אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מבחוץ משניהם אחת למעלה ושבע למטה: **השכן אתם בתוך טמאתם** - אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם:

רמב"ם הלכות תשובה

פרק א הלכה ג / בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה אין שם אלא תשובה, התשובה מכפרת על כל העבירות, אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו שנאמר רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו, ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם.

פרק ג הלכה א / כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכיות ועונות, מי שזכיותיו יתירות על עונותיו צדיק, ומי שעונותיו יתירות על זכיותיו רשע, מחצה למחצה בינוני, וכן המדינה אם היו זכיות כל יושביה מרובות על עונותיהן הרי זו צדקת, ואם היו עונותיהם מרובין הרי זו רשעה, וכן כל העולם כולו.

פרק ג הלכה ב / אדם שעונותיו מרובין על זכיותיו מיד הוא מת ברשעו שנאמר על רוב עונך, וכן מדינה שעונותיה מרובין מיד היא אובדת שנאמר זעקת סדום ועמורה כי רבה וגו', וכן כל העולם כולו אם היו עונותיהם מרובין מזכיותיהן מיד הן נשחתין שנאמר וירא ה' כי רבה רעת האדם, ושקול זה אינו לפי מנין

הזכיות והעונות אלא לפי גודלם, יש זכות שהיא כנגד כמה עונות שנאמר יען נמצא בו דבר טוב, ויש עון שהוא כנגד כמה זכיות שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות והוא היודע היאך עורכין הזכיות כנגד העונות.

השגת הראב"ד / אדם שעונותיו מרובין על זכיותיו מיד הוא מת ברשעו. א"א לא כמו שהוא סובר שכשאמרו רשעים נחתמין לאלתר למיתה שמיד מתים, ואינו כן כי יש רשעים חיים הרבה אלא נחתמין לאלתר שלא ימלאו ימיהם שני הדור שנגזרו עליו, ועיקר דבר זה ביבמות (נ).

פרק ג הלכה ג / כל מי שניחם על המצות שעשה ותהה על הזכיות ואמר בלבו ומה הועלתי בעשייתן הלואי לא עשיתי אותן הרי זה איבד את כולו ואין מזכירים לו שום זכות בעולם שנאמר וצדקת הצדיק לא תצילנו ביום רשעו אין זה אלא בתוהה על הראשונות, וכשם ששוקלין זכיות אדם ועונותיו בשעת מיתתו כך בכל שנה ושנה שוקלין עונות כל אחד ואחד מבאי העולם עם זכיותיו ביום טוב של ראש השנה, מי שנמצא צדיק נחתם לחיים, ומי שנמצא רשע נחתם למיתה והבינוני תולין אותו עד יום הכפורים אם עשה תשובה נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה.

פרק ג הלכה ד / אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושווגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה, לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר וצדיק יסוד עולם זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו, ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום.

נוסח הוי"ו

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּסַלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ, וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל עוֹנוֹתֵינוּ, וְתִכְפֹּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִנְס וּבְרָצוֹן :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִלִי דְעַת :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׁפָתַיִם :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי וּבִסְתֵר :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרִיוֹת :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֶּה :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמַרְמָה :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאת רֵעַ :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדוּי פֶה :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדַת זְנוּת :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבְשִׁנְיָה :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֻזַק יָד :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַפְשׁוֹת פֶּה :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַמְאָת שְׁפָתַיִם :

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיִצְרַר הָרֵעַ :

וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים :

וְעַל כּוֹלָם אֵלּוּהַ סְלִיחוֹת. סַלַּח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כְּפָר לָנוּ :